

Waardevol voor Lansingerland Verkiezingsprogramma ChristenUnie Lansingerland 2018-2022

VOORWOORD

De ChristenUnie is een politieke partij die midden in de samenleving staat. We maken er deel van uit en we zetten ons in voor een gezonde ontwikkeling en een betrokken gemeenschap.

De ChristenUnie laat zich inspireren door de Bijbel. Bijbelse waarden geven ons richting bij de keuzes en afwegingen die we in de politiek moeten maken. Politiek is voor ons geen doel op zich, maar een middel om de maatschappij te ordenen, wat kwetsbaar is te beschermen, wat dierbaar is te versterken en wat waardevol is te helpen groeien.

We voelen ons daarbij geïnspireerd door een Bijbeltekst waarin de inwoners van een stad worden opgeroepen: *'Zet je in voor de bloei van de stad waarin je woont, want de bloei van de stad is ook jullie bloei.'* (Jeremia 29:7)

Dit verkiezingsprogramma nodigt dan ook uit om vooruit te kijken, naar de toekomst van Lansingerland. Wat verwachten we van de komende periode? Welke ontwikkelingen zien we? Welke uitdagingen zijn er? Welke kansen zullen zich voordoen? Welke problemen moeten we oplossen? Welke knelpunten signaleren we?

Deze vragen hebben wij onszelf ook gesteld. In mei 2017 zat een enthousiaste groep jonge en oudere, nieuwe en trouwe leden bij elkaar om na te denken over de periode na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018. We blikten niet alleen vooruit, maar keken ook om ons heen. Want er gaat veel goed in onze gemeente. Dat willen we meenemen naar de toekomst. Maar we bespraken ook wat beter kan, of wat we meer aandacht moeten geven.

Bekende onderwerpen en goede ideeën waren het startpunt voor een even herkenbaar en fris verkiezingsprogramma, waarin u kunt lezen wat we belangrijk vinden en waarvoor we ons de komende jaren willen inzetten: wat [#waardevol](#) is voor Lansingerland.

✓ Herkenbaar

Ons programma is in lijn met de koers die we sinds het bestaan van onze gemeente hebben ingezet: we geloven in de toekomst en we zetten ons in voor de bloei van Lansingerland.

Fris

We kijken met een andere blik naar de wereld waarin we wonen. In de afgelopen jaren is er veel veranderd. Dat vraagt andere keuzes en opent soms nieuwe perspectieven.

We zijn er van overtuigd dat we als ChristenUnie in het gemeentebestuur van betekenis zijn met onze eigen uitgangspunten en onze hoopvolle, realistische visie, beschreven in drie thema's:

1. Gezonde gemeente
2. Aantrekkelijke omgeving
3. Betrouwbare overheid

Ook de komende jaren zullen we ons met overtuiging inzetten voor alles wat van waarde is voor onze gemeente, voor onze inwoners en voor onze ondernemers.

Kiest u ook voor wat [#waardevol](#) is voor Lansingerland?
Stem dan ChristenUnie op 21 maart 2018.

ONZE CONTEXT

(Het deel dat je kunt overslaan, als je weet wat er speelt in en rond Lansingerland)

De bestuurlijke periode waarop we ons in dit verkiezingsprogramma richten, start in de huidige situatie, maar gaat over de komende jaren. Wat zijn de trends en ontwikkelingen waarmee we rekening moeten houden?

Demografische trends

Lansingerland is een van de jongste gemeentes van Nederland. Na Urk hebben wij het grootste aantal inwoners onder de twintig jaar. De gezinnen die op de toppen van de Vindex-groei met hun peuters in Lansingerland zijn komen wonen, komen in een andere levensfase: hun kinderen zitten in de puberleeftijd.

De babyboomers die volwassen zijn geworden in de wederopbouw, zijn met pensioen. Ze hebben het over het algemeen financieel goed en hebben gemiddeld nog een aantal mooie, rustige jaren voor de boeg, maar zullen -op hoge leeftijd- wel te maken krijgen met beperkingen. De komende jaren groeit deze groep ook in onze gemeente aanzienlijk.

De millennials die volwassen zijn geworden in de crisis, staan op eigen benen en kiezen hun beroep en woonomgeving. Zij hebben andere idealen dan andere generaties en zij denken anders over de wereldproblemen en de economie dan eerdere generaties en kijken vaak ook op een andere manier naar de grote uitdagingen van deze tijd: de verdeling van de welvaart en de omgang met schaarste.

De economie

Nu de economische crisis voorbij is, is er ook in Lansingerland weer ruimte om keuzes te maken voor nieuw beleid en andere ontwikkelingen we realiseren we de plannen die ooit bedacht waren. We groeien door naar 70.000 – 75.000 inwoners in 2025. En we moeten nadenken over de periode daarna, omdat de trek naar de Randstad aanhoudt en daarmee ook de vraag naar meer woonruimte blijft. Of er na 2025 nog een nieuwe groei-opgave voor Lansingerland is, is een van de vragen die in de komende jaren op de agenda zullen staan.

Lansingerland is een ondernemersgemeente. Van oudsher kent onze regio veel familiebedrijven, met name tuinders die van vader op zoon meegroeien met de ontwikkelingen in de sector. Het Oostland (Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp) staat bekend om zijn innovatieve karakter, dat wordt onderstreept door de aanwezigheid van de Universiteit van Wageningen in Bleiswijk. Onder onze ondernemers zijn internationale, toonaangevende spelers en andersom ontvangt Lansingerland regelmatig buitenlandse delegaties die geïnteresseerd zijn in de innovatie van 'onze' glastuinbouw, met name vanuit China.

De samenleving

De wereld verandert, de samenleving ook. We leven in een post-christelijk tijdperk. Het christelijk geloof lijkt niet meer relevant voor de samenleving en wat ervoor in de plaats is gekomen, is diffuus. De traditionele zuilen verdwijnen en daarmee is ook het waarden- en normenkader minder eenduidig geworden. Er ontstaan nieuwe 'bubbels' rond opleidingsniveaus en er zijn leefwerelden van succesvollen en achterblijvers, van hoogopgeleiden en van praktisch geschoolden. Er zijn 'anywheres' die mobiel zijn, overal aan de slag kunnen en zich ook overal thuis lijken te voelen en 'somewheres' die veel meer moeite hebben om een baan te vinden en bij voorkeur in de eigen regio blijven. En er

zijn 'can's': mensen met keuzemogelijkheden en er zijn 'cannot's': mensen die weinig opleiding hebben, weinig inkomsten en een klein netwerk.¹

Onze gemeente doet het goed in de staatjes van economische groei, de werkloosheidscijfers zijn er laag, vergeleken met andere gemeentes en in Lansingerland ligt het gemiddeld jaarinkomen ongeveer € 8.000,- hoger dan in de rest van Nederland. Toch leven ook in onze gemeente generaties op een bijstandminimum en groeien kinderen op in armoede.

Onze ligging

Lansingerland is goed bereikbaar, zowel met eigen vervoer als met het OV. En op zijn beurt is vanuit Lansingerland de omgeving goed bereikbaar door de N209, de N470 en de ring van snelwegen om ons heen. Zelfs Europese steden zijn binnen een paar uur bereikbaar door de nabijheid van metrolijn E naar station Rotterdam Centraal en door zakenvliegveld Rotterdam-The Hague Airport. Keerzijde is de overlast die onze inwoners ervaren naast het HSL-spoor, of onder de aanvliegroute en de impact die het op onze woonomgeving heeft wanneer de verlengde A16 via het recreatiegebied en langs De Vlinderstrik verbonden wordt met de A13.

Onze groen- en recreatiegebieden mogen er zijn. Lansingerland is een groene gemeente in verstedelijkt gebied. Voor ontspanning, recreatie en natuur zijn de mogelijkheden binnen onze gemeentegrenzen in de afgelopen jaren uitgebreid. Recreatiegebied Rottemeren weet sportief Nederland te trekken met activiteiten die passen bij het gebied. Het Annie MG Schmidtpark ontwikkelt zich in het hart van onze gemeente tot een vitale plek voor ontmoeting en ontspanning. De Groenzoom wordt een echt natuurgebied en ook de contouren van de Vlinderstrik worden langzaam maar zeker zichtbaar.

De rol van de overheid

De samenleving is kritischer, mondiger en selectiever dan vroeger. Zeker wanneer het gaat om hun eigen woonomgeving of leefomstandigheden laten mensen eerder hun mening horen en willen ze invloed. Ook de rol van de media is, onder andere door het succes van Twitter en Facebook, anders dan vroeger. Nieuws is van korte duur. Processen zijn interactief en hypes volgen elkaar op. Volgers en likers maken van de wereld een dorp en van dorpsse beslommingen levensgrote problemen.

De samenleving heeft andere nieuwsbronnen, alternatieve feiten en is op zoek naar nieuwe zekerheden en andere waarden. 'Met mij gaat het goed, maar de rest doet vreemd.' Dat is al een aantal jaren het beeld dat de Nederlander heeft.

Over de rol en betekenis van de overheid heeft de gemiddelde burger niet zo'n scherp beeld, maar als er aan de borreltafel al iets wordt gezegd over de overheid, is het vaak negatief. De kloof tussen politiek en samenleving blijft groot.

¹ Josse de Voogd tijdens CU-congres 20-5-2017 en Kim Putters/CPB tijdens christelijk sociaal congres 30-8-2017

En verder

Natuurlijk speelt er meer, vooral wanneer we kijken naar de ontwikkelingen in de wereld. Niemand had in 2013/2014 voorzien dat we in 2015/2016 te maken zouden krijgen met een dramatische vluchtelingenstroom. En we hadden niet gedacht dat we zo vaak zouden worden opgeschrikt door vreselijke aanslagen en terreurdaden. De wereld om ons heen lijkt in brand te staan en veiligheid is een issue geworden. Niemand weet wat de ontwikkelingen op het wereldtoneel ons zullen brengen; wat gebeurt er met de opgejaagde, opgesloten bevolkingsgroepen in het Midden-Oosten, waartoe leidt de spanning in het Verre Oosten, moeten we leren leven met terroristische aanslagen in Europese steden en wat zal de uitwerking zal zijn van de periode waarin Donald Trump president is in het Witte Huis?

Maar grofweg zijn dit de trends die de context vormen waarin de ChristenUnie het verkiezingsprogramma voor Lansingerland schrijft. Ook de komende periode zoeken wij het goede voor Lansingerland en zetten wij ons in voor een hoopvolle toekomst voor Lansingerland.

WAT ONS MOTIVEERT

(Onze basis. Meer hebben we eigenlijk niet nodig)

Verkiezingen gaan over u en mij, over onze ouders, onze kinderen, onze burens, onze scholen en onze omgeving. Ze gaan over ons en onze manier van samenleven.

De ChristenUnie wil zich inzetten voor een wereld die leefbaar blijft, waarin we omzien naar elkaar. Voor een wereld die we door kunnen geven aan onze kinderen. We geloven in de toekomst en willen ons inzetten voor een hoopvolle samenleving. Wij doen dat vanuit onze normen en waarden. Voor ons zijn dat christelijke normen en waarden. Want wij zijn ervan overtuigd dat de waarden die in de Bijbel beschreven zijn ook in onze tijd richting geven en houvast bieden voor een nuchtere, realistische kijk op trends en hypes, voor een gezonde samenleving en voor een evenwichtige ontwikkeling.

Wij laten ons bij onze keuzes niet leiden door de waan van de dag. We zijn gericht op de toekomst en verbonden met ons verleden. We laten ons ook niet van de wijs brengen door de hectiek van het moment, maar zetten zaken in een breder perspectief.

Voor ons beleid en bij onze keuzes laten wij ons inspireren door de Bijbel. Dat betekent niet dat we bij alle vragen een pasklaar antwoord hebben. Het betekent wél dat de raadsleden van de ChristenUnie met elkaar zoeken naar antwoorden die recht doen aan het doel waarmee de mens op de aarde leeft en die rekening houden met de opdracht die de mens heeft gekregen om als een goed rentmeester de aarde te beheren.

We maken een principiële keuze voor een leefomgeving waar ook de volgende generaties met plezier kunnen wonen. Daarom kiezen we voor een gezonde en groene economie, een verantwoord klimaat- en energiebeleid, voor stabiele gezinnen en een positieve benadering van jongeren, voor ondersteuning en zorg voor ouderen en kwetsbaren, voor goed en toegankelijk onderwijs in de nabijheid van thuis, voor eerlijke kansen voor iedereen op de arbeidsmarkt, of een waardevolle dagbesteding als betaald werk geen optie is.

Van Dietrich Bonhoeffer is het citaat (in het Engels):

'The ultimate test of a moral society is the kind of World that it leaves to its children.'

Wat zoveel betekent als: De grootste uitdaging voor een beschaafde samenleving is hoe ze de wereld doorgeeft aan de volgende generatie.

Met die Bijbelse opdracht voor ogen zet de ChristenUnie zich in voor alle inwoners van Lansingerland, voor een hoopvolle toekomst, voor de bloei van de gemeente en voor alles wat **#Waardevol** is: een betrokken samenleving, een duurzame economische ontwikkeling en een evenwichtige groei van onze gemeente in al haar facetten.

1 GEZONDE GEMEENTE

Over levenshouding en leefstijl

✓ Herkenbaar

Wij geloven dat elk leven waardevol is en wij staan voor een samenleving waarin mensen zich verantwoordelijk voelen voor hun eigen leven, maar zich ook verbonden weten met anderen. Ons ideaal is een inclusieve samenleving, waar alle mensen meetellen.

In deze visie staat dan ook niet de overheid centraal, maar de samenleving. Wij hebben een samenleving voor ogen die vrijheid en ruimte krijgt. Een gemeente waar jong en oud zich thuis voelt, waar senioren en starters zich veilig voelen en waar gezinnen hun plek vinden. Een gemeente waar iedereen uitgedaagd wordt, of zich uitgenodigd voelt om deel te nemen aan activiteiten en te investeren in de gemeenschap. Een maatschappij waar inwoners de handen uit de mouwen steken, waar sterken de schouders eronder zetten, waar kwetsbaren zich geborgen voelen en mogen rekenen op anderen: professionals en vrijwilligers.

Fris

Gezondheid is in onze optiek niet alleen de afwezigheid van ziekte, maar ook: een gezonde levensstijl, een evenwichtige ontwikkeling, vallen en opstaan, leren omgaan met tegenslag, versterken van veerkracht, investeren in een veilige omgeving, bouwen aan vertrouwen, ruimte bieden voor zingeving, enzovoorts.

We raken er steeds meer van doordrongen dat leefgewoonten die tijdens de kinderjaren worden aangeleerd effect blijven houden op de gezondheid. En dat gebeurtenissen tijdens de ontwikkeling van betekenis zijn voor de volwassene die het kind later wordt en de blik waarmee hij of zij de wereld in kijkt. Daarom focust de ChristenUnie voor een gezonde gemeente niet alleen op goede zorg en ondersteuning, maar kiezen we een andere, ruimere invalshoek. Wij willen meer aandacht voor de leefwereld en de omgeving en meer focus op preventie.

Wereldreizen

Als ik een eindje fiets

Door de dorpen in de buurt

Maak ik een wereldreis

Als ik een heel eind fiets

Door de dorpen verder weg

Maak ik een grote wereldreis

Als ik vrij ben

Maak ik veel wereldreizen

Op de fiets

Bron: Nederlands Dagblad - Gedicht van Christian Lucas uit 'Dag taart op tafel'. 156 gedichten van mensen met een verstandelijke handicap.

1.1 Gezond leven

Een gezonde levensstijl en een uitnodigende leefomgeving krijgen wat ons betreft meer aandacht. We herkennen dat ook in de adviezen die de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving geeft: 'In een visie op een gezonde samenleving mogen de opbrengsten van werk, woning, opleiding, voeding en vrijetijdsbesteding voor een gezond leven niet ontbreken. Om nog maar te zwijgen over de duurzame impact van frisse lucht, schoon water en een prettige leefomgeving op de gezondheid. Investeren in een gezonde samenleving betekent dat er veel meer dan nu gebeurt, aandacht is voor de bijdragen die andere sectoren van de samenleving aan de volksgezondheid leveren.'

✓ De kwaliteit van leven staat op één

De periode dat regels, systemen en protocollen de dienst uitmaakten, is wat ons betreft voorbij. Invalshoek is voor ons dat de maatregelen die we nemen en de inzet die we plegen bijdragen aan de kwaliteit van leven van onze inwoners. Daarom staan we open voor:

- Initiatieven, pilots en experimenteren die van waarde zijn voor onze inwoners.
- Ontschotting tussen wetten, organisaties of beleidsterreinen wanneer ideeën van waarde zijn voor de kwaliteit van leven.
- Grootse en kleine, praktische en dwarse ideeën van nieuwe toetreders en van onze jongeren. Ideeën die waardevol zijn voor een gezonde levensstijl.

De Belgische psychiater en hoogleraar Dirk de Wachter pleit voor wat minder geluk: het leven is niet maakbaar en dat hoeft niet erg te zijn.

https://www.npo.nl/de-verwondering/12-03-2017/KN_1688845

Buitenruimte is leefruimte

De inrichting van de buitenruimte is niet langer alleen een zaak voor stedenbouwers, verkeerskundigen en landschapsarchitecten, maar ook een aandachtspunt vanuit volksgezondheid. De buitenruimte is voor ons het gebied waarvoor we samen: overheid, bedrijfsleven en inwoners verantwoordelijk zijn om die zo in te richten dat we er beter van worden. Daarom zetten we ons ervoor in dat:

- Speel- en chillplekken uitdagend worden voor iedereen tussen 0-18.
- Het Annie MG Schmidtpark een groene sport- en doe-zone wordt voor jong en oud.
- Wandelroutes worden voorzien van rustpunten, met name in wijken waar veel ouderen wonen die dan een ommetje kunnen maken.
- In dorpscentra fietsers en wandelaars op 1 staan.
- De openbare ruimte goed toegankelijk is voor mindervaliden.
- Provinciale wegen worden voorzien van een groene wand van bomen of heesters.

'Een glijbaan is maar voor één activiteit bedoeld: glijden. Een boom kan vanuit eigen initiatief worden benut als object voor spel, dat stimuleert de creativiteit' concludeert Yentl te Riele, student Gezondheid en Maatschappij aan de Universiteit van Wageningen in haar onderzoek.

Bron: VNG magazine 6 oktober 2017: <https://vng.nl/verleiden-tot-bewegen>

Kiezen voor de toekomst

De maatregelen die wij nemen zijn van betekenis voor vandaag, maar hebben vaak ook effect op lange termijn, op onze leefomgeving of op de volksgezondheid. Dit besef nemen wij mee in de afwegingen die wij maken. Dat doen we door:

- Een schets uit te werken voor een gezonde leefomgeving.
- De jeugd te betrekken bij belangrijke opgaven, via een jeugdraad of in samenwerking met het voortgezet onderwijs, bijvoorbeeld via Missing Chapter.²

1.2 Erbij horen en meedoen

Gezien worden, is voor iedereen van belang. Zeker voor mensen met een rafeltje, een vlekje, of een eigenaardigheid, is erbij horen nog belangrijker dan meedoen. Daarom streven we naar een inclusieve samenleving waar mensen omzien naar anderen, in hun familie of kennissenkring, in hun buurt of werkomgeving. Gezien worden is niet af te dwingen, maar het komt dichterbij wanneer we ons inzetten voor een samenleving waar overheid én ondernemers én maatschappelijke organisaties vanuit hun eigen verantwoordelijkheid mensen ruimte geven voor ontplooiing en omzien naar de ander. Mensen moeten niet op hun betaalde baan beoordeeld worden, maar op hun maatschappelijke waarde.

✓ Inclusieve samenleving

We zijn ervan overtuigd dat het goed is dat mensen erbij horen, ook als ze niet voldoen aan 'het gemiddelde'. En we weten dat het voor iedereen goed is wanneer er in het leven ritme is, mensen mee kunnen doen en financieel voor zichzelf kunnen zorgen. We willen dat werkgevers hun verantwoordelijkheid nemen om een inclusieve samenleving vorm te geven.

We zetten ons in voor:

- Betaald werk, dat perspectief biedt voor ondernemer en werknemer, ook voor werknemers met een beperking.
- Een gemeentelijk aanspreekpunt voor sociaal ondernemerschap.
- De realisatie van een sociale winkel of sociaal restaurant.
- Nieuwe initiatieven (zoals Biesieklette en Rataplan) die mensen een kans geven om het leven op de rit te krijgen of werkervaring op te doen.

Uit Leviticus 19:

Wanneer je de graanoogst binnenhaalt, oogst dan niet tot aan de rand van de akker en raap wat blijft liggen niet bijeen. En wanneer je bij de wijnoogst druiven plukt, loop dan niet alles nog eens na en raap niet bijeen wat op de grond is gevallen, maar laat het liggen voor de armen en de vreemdelingen.

² Missing Chapter Foundation: organisatie die zich ervoor inzet dat kinderen meepraten over voor hen relevante onderwerpen (founder Laurentien van Oranje) <http://www.missingchapter.org/>

✓ **Omzien naar elkaar**

Het maatschappelijk middenveld is goud waard in een gezonde en inclusieve samenleving. Mensen kunnen daar talenten ontplooiën en contacten opdoen. We zetten ons ervoor in dat het maatschappelijk middenveld blijft, met al zijn activiteiten van verenigingen, kerken, scholen en vrijwilligersorganisaties die netwerken vormen voor de inwoners en zorgen voor veerkracht in de samenleving. Daarom maken we ons hard voor:

- Een sterk verenigingsleven en hun plek in het sociaal domein.
- Betaalbare ruimte voor verenigingen en hun leden.
- Een rol voor verenigingen, kerken en vrijwilligersorganisaties en onderwijs bij de keuzes in het sociaal domein.

Sport en cultuur aan de basis

We willen sport en cultuur inzetten om een gezonde levensstijl te stimuleren en de weerbaarheid en veerkracht van (kwetsbare) inwoners te vergroten. Het zijn 'leerscholen' om talent te ontdekken, vriendschappen te sluiten, te leren, te oefenen, te werken aan teamspirit, om te gaan met ups and downs en leeftijdsverschillen te overbruggen.

Wij kiezen ervoor dat:

- Sport- en culturele verenigingen meer ruimte krijgen om zich te promoten.
- Verenigingen worden uitgedaagd om nieuwe doelgroepen te bereiken en aanbod te ontwikkelen voor senioren en kwetsbare doelgroepen.
- Waar nodig, oefenruimte beschikbaar is voor een redelijke prijs.
- Sport en bewegen speerpunten worden in ons ouderenbeleid.
- Sport en cultuur voor iedereen betaalbaar en toegankelijk blijft.

1.3 Preventie en ondersteuning

Waar de overheid, al dan niet in samenwerking met anderen of andere organisaties, gezond gedrag kan stimuleren, voorwaarden kan scheppen voor een gezonde levensstijl, of mensen bewust kan maken van hun eigen verantwoordelijkheid en de effecten van hun keuzes, moet we die kans niet laten liggen.

Soms is zorg, hulp of ondersteuning nodig, want niet iedereen houdt zich op eigen kracht staande in onze samenleving. Daar waar de gemeente verantwoordelijk is, kiezen we ervoor dat de ondersteuning zoveel mogelijk toekomstgericht is en aansluit bij de persoonlijke levenssfeer. Maatwerk en keuzevrijheid zijn voor ons uitgangspunten. Het doel is dat onze inwoners zo zelfstandig mogelijk hun eigen leven kunnen leven. De gemeente ondersteunt ze om dat te bereiken, of vast te houden. Vanuit het uitgangspunt dat de kwaliteit van leven meer is dan de kwaliteit van zorg.

Een goede start is het halve werk

De nadruk moet wat ons betreft veel meer komen te liggen op preventie. In de praktijk zien we dat er voor de overheid wel een taak wacht wanneer de boel ontspoord is, of een relatie in scherven ligt, maar niet om dat te voorkomen. We willen meer ruimte om inwoners -vooraf- te informeren over de consequenties van hun keuze of gedrag, of over een nieuwe levensfase: aanstaande ouders, jonge ouders, puber-ouders of oudere inwoners. Dat doen we met:

- Stimuleren van beweging voor een blijvend goede gezondheid voor iedereen.
- Aansluiten bij landelijke initiatieven voor gezond gedrag, zoals bijvoorbeeld Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)
- Een loket waar inwoners terecht kunnen met praktische vragen over hun levensfase.
- Themaweken, bijeenkomsten en plannen, bijvoorbeeld rond eenzaamheid of echtscheiding.

Tijdens hun jeugd leren kinderen wat leuk is en wat normaal is. En dat geldt ook voor wat een gezonde leefstijl inhoudt. Onze jeugd groeit op in een zogenaamde obesogene samenleving; een omgeving die uitnodigt tot veel eten en weinig bewegen. Van de voorbeelden die ze vanuit thuis meekrijgen tot de hobby's van leeftijdsgenoten. Van welke producten in het oog springen in de supermarkt tot het aanbod in de schoolkantine. Als kinderen opgroeien in een gezonde omgeving en met een gezonde leefstijl, wordt dit hun hele leven de normaalste zaak van de wereld.
<https://jongerenopgezondgewicht.nl/het-doeel>

Steuntje in de rug

Soms hebben onze inwoners behoefte aan een steuntje in de rug, iemand die meekijkt of waar ze op terug kunnen vallen, zonder dat er sprake is van een echte zorgvraag. Wij denken dat deze inwoners steviger in hun schoenen staan wanneer ze advies of coaching kunnen vragen bij een nieuwe fase in hun leven of 'lotgenoten' ontmoeten. We zien nieuwe mogelijkheden:

- Coaching voor alleenstaande ouders. (net als in Noorwegen)
- Buurtgezinnen die als ervaringsdeskundige een luisterend oor zijn voor onzekere ouders of pubers.
- Ontmoetingspunten in de kernen, waar iedereen 'zonder recept' welkom is.
- Samenwerking met de huisartsen bij 'welzijn op recept'
- Seniorenrestaurant waar inwoners 'op recept' een gezonde maaltijd kunnen eten.
- Start van een reminiscentieruimte (herinneringsruimte) voor dagbesteding voor mensen met dementie.

Bij binnenkomst beland je dus ruim zestig jaar terug in de geschiedenis, maar de ouderen leven op. Ik kwam een mevrouw tegen die niets meer kon lezen, behalve bladmuziek.

Ze speelt weer elke dag piano.

<https://fd.nl/opinie/1217756/niet-wachten-op-die-pil-maar-nu-zorgen-voor-een-fijne-oude-dag>

Buiten de lijntjes denken

De problematiek van doelgroepen uit het sociaal domein: samenleving, jongeren, volwassenen en ouderen, speelt zich niet alleen af binnen de kaders van het sociaal domein. We stellen voor om voor elk van de doelgroepen integraal te bekijken wat er nodig is voor een gezonde ontwikkeling. Hulpmiddelen zijn voor ons:

- Een brede dialoog, waarvoor elke doelgroep uitgenodigd wordt.
- Een levensbreed plan met aandachtspunten vanuit de alledaagse leefwereld van elk van de doelgroepen.

Vrijwilligerswerk brengt je meer

Preventie-activiteiten en laagdrempelige voorzieningen draaien voor een belangrijk deel op vrijwilligers. Mensen die vrijwilligerswerk doen geven aan dat het ook voor hen zelf van betekenis is. Wij willen dat meer inwoners vrijwilligerswerk gaan doen en zetten ons in voor:

- Bewustwording door vrijwilligerswerk te promoten in themaweken (bijvoorbeeld rond eenzaamheid) zodat nieuwe doelgroepen worden bereikt en vrijwilligerswerk meer vanzelfsprekend wordt.
- Ondersteuning van vrijwilligers met (gratis) cursusaanbod en waardering.
- Een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor vrijwilligers, indien nodig.

✓ Zorg voor de mantelzorgers

Mantelzorgers hebben een zware taak, ook emotioneel. Zij zorgen vaak voor mensen waarmee ze een bloedband hebben. Voor het welbevinden van de mensen die zorg ontvangen, is de mantelzorg vaak van meer betekenis dan de professionele ondersteuning.

Mantelzorgers mogen niet overbelast raken. Dat kan door:

- Dagbesteding en vervangende zorg zodat de mantelzorger een moment 'zorgeloos vrij' is.
- Organiseren van de 'dag van de mantelzorg' met bijbehorende blijk van waardering.

✓ Ondersteunen is maatwerk

De leefwereld van de inwoners is voor ons het uitgangspunt wanneer iemand ondersteuning nodig heeft. Voor ons blijft zingeving een belangrijk onderwerp, ook wanneer mensen niet meer volop mee kunnen doen in de samenleving. Wie het op eigen kracht niet meer redt, krijgt ondersteuning die is afgestemd op de persoonlijke situatie.

Onze uitgangspunten zijn:

- Ondersteuning is een mix van inzet van het eigen netwerk, professionals en vrijwilligers.
- Inwoners hebben keuzevrijheid voor een zorgaanbieder.
- Levenslust is een aandachtspunt bij het keukentafelgesprek.

2. AANTREKKELIJKE OMGEVING

Kiezen voor een evenwichtige ontwikkeling en investeren in een herkenbare identiteit

✓ Herkenbaar

De lokale overheid speelt, samen met het bedrijfsleven, een belangrijke rol in de ontwikkeling van de gemeente, de regionale arbeidsmarkt en de regionale economie.

Een sterke economie is een randvoorwaarde om andere doelen te realiseren.

De economie draait niet alleen om consumeren, maar om de kwaliteit van leven.

Sinds de crisis zijn we ons daarvan meer bewust. We beseffen dat de wereld niet maakbaar is en dat fossiele grondstoffen schaars en eindig zijn. We weten steeds meer over de impact van onze ecologische voetafdruk en we spreken niet meer alleen over cradle-to-cradle, of hergebruik van grondstoffen, maar kiezen vaker voor duurzame alternatieven of circulaire oplossingen. Zelfs als dat wat kost.

Ondernemers maken werk van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en organisaties zoeken naar mogelijkheden om 'maatschappelijk rendement' te wegen naast economisch resultaat.

#Fris

De samenleving heeft meer aandacht voor andere waarden en we hebben meer oog voor wat ons dierbaar is; wat we willen bewaren voor de toekomst. Deze benadering past bij het rentmeesterschap dat de ChristenUnie voor ogen staat, wanneer we spreken over een aantrekkelijke omgeving, een groene economie of over duurzame ontwikkeling.

Een duurzame ontwikkeling van Lansingerland gaat over een aantrekkelijke leefomgeving met een eigen, duidelijke identiteit; klaar voor de toekomst. En over een sterke, toekomstgerichte economie met een sociaal hart en maatschappelijk rendement.

Vervuiling van lucht, verspilling van materialen en uitputting van hulpbronnen zijn een bedreiging voor de leefbaarheid, veiligheid en gezondheid van ons en onze kinderen. Want wij willen een leefbare wereld doorgeven aan onze kinderen. Daarom spannen wij ons ervoor in dat onze gemeente niet alleen over duurzaamheid nadenkt, maar dat duurzaamheid in de genen gaat zitten.

Openbare ruimte is de smeerolie die ervoor zorgt dat de gebouwde omgeving kan functioneren. Dat we van A naar B kunnen, maar ook ergens kunnen verblijven om te ontspannen, van kunst te genieten, anderen te ontmoeten.

Bron: Uit Boekman Trends in kunst en cultuur, artikel van Rianne van Melik (gepromoveerd sociaal geograaf) <https://riannevanmelik.wordpress.com/>

2.1 Gezonde economie

Een sterke economie is voor de ChristenUnie geen doel op zich, maar een randvoorwaarde om andere doelen te realiseren. Een gezonde economie is daarom belangrijk voor de kwaliteit van leven in onze gemeente. Wij noemen een economie gezond als iedereen een kans krijgt en ondernemers en organisaties hun verantwoordelijkheid nemen voor een duurzame ontwikkeling. Wanneer er coöperatieve relaties ontstaan en werken en vrije tijd in balans zijn.

Op 2 augustus 2017 is het Earth Overshoot Day. Op deze dag zijn alle natuurlijke grondstoffen die de aarde in een jaar kan produceren op. De rest van het jaar lenen we water, voedsel en brandstof van onze planeet. Daarvoor gebruiken we natuurlijke reserves. Dat kan niet goed zijn, want we weten inmiddels allemaal; geld lenen kost geld. Maar wat kost het ons als we te veel van de aarde lenen? En kunnen we het wel terugbetalen?

Bron: <https://www.hetkanwel.net/2017/08/01/earth-overshoot-day-vanaf-vandaag-staan-we-in-het-rood/>

Duurzaamste gemeente van Zuid-Holland

Lansingerland is in 2030 de duurzaamste gemeente van Zuid-Holland. Duurzaamheid is geen 'thema' meer, maar een vanzelfsprekendheid. Duurzaamheid is niet alleen een zaak van de overheid of van grote opgaven en abstracte thema's. Een duurzame gemeente met een groene economie maken we samen, door:

- Uitwerking van 'Lansingerland als duurzame gemeente' op alle gemeentelijke beleidsterreinen.
- Realisatie van de doelen uit de gemeentelijke visie op duurzaamheid.
- Nieuwe woningen energieneutraal te bouwen en zonder gasaansluiting.
- In plannen voor nieuwe wijken klimaatadaptatie op te nemen.
- Voorrang te geven aan nieuwe ideeën over mobiliteit bij inrichtings- en mobiliteitsvraagstukken.
- Grote duurzame thema's en opgaven klein te maken, zodat duurzaamheid van iedereen wordt:
- Inwoners en ondernemers uit te nodigen om te participeren bij de uitwerking van duurzame ideeën.
 - *Klimaatadaptatie gaat over de ook over de keuze voor de tuinrichting of de keuze voor vergroening of verharding in onze buitenruimte,*
 - *Energietransitie gaat ook over de aanschaf van zonnepanelen of een nieuwe woning met gasboiler of aardwarmte*
 - *Circulaire economie gaat over de vraag naar eigendom of gebruik en de keuze voor nieuw of tweedehands,*
 - *CO2-footprint gaat niet alleen over ecologisch landschapsbeheer, hergebruik en verspilling, afval als grondstof, maar ook over onze vrijetijdsbesteding en gedrag.*

✓ **Duurzame levensstijl**

Met de kennis die we nu hebben over de impact van onze levensstijl, kiezen we voor een bewustwordingscampagne waarin we meer aandacht vragen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, een eerlijke economie en een eerlijke prijs. We zetten ons in voor:

- Stimulering van duurzaam gedrag en informeren over maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- Ondersteuning van projecten die afval voorkomen; bijvoorbeeld rond de uiterste houdbaarheidsdatum van etenswaren, zoals bij het Instock-restaurant³.
- Een online-platform waar inwoners duurzame ideeën kunnen delen.
- Een duurzame inrichting van de particuliere woonomgeving.
- Het gebruik van de fiets als beter alternatief voor de korte afstand.
- Hergebruik en delen via kringloopwinkels en repaircafés⁴.

'Het gaat niet alleen om energiebesparing of om minder CO2-uitstoot, het gaat vooral over streven naar geluk.'

Anke van Hal houdt zich al meer dan 30 jaar bezig met verduurzaming van de bouw. Ze is praktijkhoogleraar Sustainable Housing Transformation aan de TU-Delft en hoogleraar Sustainable Building en Development aan Nyenrode Business University.

Bron: Aedes-magazine: <https://www.aedesmagazine.nl/>

✓ **Ruim baan voor betrokken ondernemers**

Ondernemers die bewust kiezen voor onze gemeente, voelen zich verbonden met onze gemeente. Wij geven voorkeur aan bedrijven met een coöperatieve geest en zien een taak voor de overheid en de ondernemers daar waar het gaat om duurzame werkgelegenheid en een gezonde ontwikkeling van de gemeente. Wat ons betreft:

- Zet Lansingerland zich lokaal, regionaal en internationaal in voor ónze ondernemers.
- Krijgen onze sociaal betrokken ondernemers meer kans bij aanbestedingen.
- Is er één aanspreekpunt/ loket voor ondernemers.
- Daagt Lansingerland zijn ondernemers uit om verantwoordelijkheid te nemen om van Lansingerland een inclusieve samenleving te maken, waarin alle mensen op hun eigen niveau en met inzet van hun eigen kwaliteiten mee kunnen doen.

Greenport op de kaart

De glastuinbouw hoort bij het DNA van Lansingerland. De innovatie in deze sector is van internationaal belang. Wij vinden dat Lansingerland zich als lokale overheid in moet zetten voor de profilering van de glastuinbouw en ondersteuning van de innovatiekracht die deze sector kenmerkt, door:

- Zich op te stellen als een proactieve partner voor onze Greenport-ondernemers.
- Te investeren in de internationale contacten die de sector nodig heeft.
- Alle kansen te grijpen om de innovatiekracht te versterken.
- Zich in te zetten voor versteviging van de onderwijsketen voor de Greenport.

³ Instock: Dit restaurant zet voedselverspilling letterlijk en figuurlijk op de kaart. <https://www.instock.nl/>

⁴ Repair Café: gratis toegankelijke bijeenkomsten die draaien om (samen) repareren.

<https://repaircafe.org/over/>

2.2 Herkenbare identiteit

Een gedeeld verleden en een gezamenlijke visie op de toekomst hebben van 3B-gemeenten één groeiende gemeente gemaakt. Direct na de start van Lansingerland formuleerden we het ideaal van een groene gemeente in een verstedelijkt gebied. Dichtbij de stad, maar toch buiten, met het buitenleven van de Randstad. Een gemeente met een bloeiende samenleving, een rijk verenigingsleven en betrokken ondernemers. Een gemeente met drie herkenbare dorpen met elk een eigen identiteit.

✓ Bloeiende dorpskernen

Lansingerland is niet getekend en uit de grond gestampt, maar groeit. Daardoor hebben onze dorpen een eigen sfeer met herkenbare, unieke woonwijken. Dichtbij de stad, maar toch buiten wonen in de Randstad. Dat karakter willen we vasthouden en versterken.

Voor ons is uitgangspunt:

- Elke dorpskern heeft een eigen sfeer en uitstraling.
- Voor elke kern werken we een dorpsvisie uit, om de leefbaarheid te versterken, het eigene te behouden en het karakteristieke onder de aandacht te brengen.
- Zondagsrust als Bijbelse luxe, met oude papieren dus.

De zondagsrust is niet meer.

'Ik denk aan de oasetjes van rust die worden volgebouwd en voorgoed verdwenen zijn. Je hoefde toch niet per se naar de kerk op zondagochtend om wel te kunnen genieten van de relatieve stilte en het luiden van de kerkklokken dat de stilte eerder onderstreepte dan doorbrak. Als ik ze hoor, denk ik altijd even aan de gemeenschap die zich erdoor in gang laat zetten, en dat vind ik een geruststellende gedachte.'

<https://www.nrc.nl/nieuws/2016/03/14/de-zondagsrust-is-niet-meer-1598961-a447408>

✓ Diversiteit in woonmilieus

De wijken en buurten in onze dorpen kenmerken zich door de gemixte samenstelling van de inwoners naar leeftijd, inkomen en huishoudsamenstelling. Wij vinden het belangrijk dat onze buurten die veelkleurigheid houden. Daarom willen wij:

- Unieke wijken, die de identiteit versterken.
- Variatie in koop en huur en in dure, middeldure en goedkope woningen.
- Levensloopbestendige wijken, met woonruimte voor gezinnen én anders samengestelde huishoudens.
- Variëteit in doelgroepen en woonmilieus bij de restyling van oudere wijken.

✓ Woningen voor doelgroepen

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk is voor iedereen belangrijk. Om in te spelen op demografische ontwikkelingen en rekening te houden met de vraag, houden we bij de (her)ontwikkeling van wijken rekening met specifieke doelgroepen, zonder eenzijdige wijken te realiseren. We vinden het belangrijk dat er:

- Voorzieningen zijn in wijken waar veel senioren wonen, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen wijk kunnen blijven wonen.
- 'Beschut wonen' beschikbaar komt als alternatief voor het verzorgingshuis, waar zelfstandig wonen mogelijk is met een 'WMO-ondersteuningspakket'.
- In elke kern een verpleeghuis is, zodat inwoners in hun eigen dorp oud kunnen worden.
- Starterswoningen komen voor jongeren die in onze gemeente willen blijven wonen.
- (Flex)woonruimte gerealiseerd wordt voor singles (in een tussenfase).
- Ruimte is voor een kleinschalig zorgconcept voor jongeren; Timon of Thomashuis.
- Een open houding is van de gemeente voor nieuwe ideeën rond wonen.

'Het is de uitdaging voor Lansingerland om zich te profileren als een gemeente die op pragmatische en creatieve wijze het stedelijke en het dorpse weet te integreren.'

Uit: Lang leve Lansingerland - over leven, laveren en liefde in Lansingerland.

010-buiten

Lansingerland is een groene gemeente in een sterk verstedelijkte regio. Dat groene karakter willen we vasthouden en promoten door:

- Natuurgebieden toegankelijk te maken, mét behoud van de natuurwaarde.
- Parken aan te leggen als verblijfsgebieden voor onze inwoners.
- Te investeren in onze recreatiegebieden: de Rottemeren en het Bergse Bos.
- Van Wilderszijde een wijk te maken die het groene karakter van Lansingerland versterkt.

Erfgoed en kunst

Ons erfgoed legt de verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Erfgoed en kunst zijn dragers van onze identiteit. Kunst in de openbare ruimte vraagt, daagt uit en prikkelt en onze monumenten lokken verhalen uit. Wij willen beide inzetten om de identiteit, de eigenheid van Lansingerland het karakteristieke van ons gebied te versterken en te promoten. Daarom vragen we komende periode aandacht voor:

- Uitwerking van de cultuurnota om onze kunst, historie en erfgoed te behouden.
- Het opnemen van erfgoed en kunst in regionale fietsroutes.
- Goed beheer en onderhoud van kunst in de openbare ruimte
- Realisatie van een oudheidkundig museum voor heel Lansingerland.

'Meer mensen zouden het volgens hem moeten doen: zichzelf nu en dan terugtrekken uit de overprikkelde westerse samenleving. Om te denken, te voelen en contact te maken met anderen.'

De Vlaamse psychiater Dirk de Wachter over de westerse mens.

<https://www.nrc.nl/nieuws/2016/10/14/de-westerse-mens-is-overprikkeld-egocentrisch-en-hoogmoedig-a1526678>

Citymarketing

Inwoners zijn blij met wat Lansingerland is en te bieden heeft. We vinden dat de gemeente daar best trots op mag zijn. Wij vinden dat de gemeente zich moet inspannen om het gevoel van verbondenheid

te versterken en meer naar buiten mag treden met het moois dat Lansingerland te bieden heeft. Dat kan door:

- Het organiseren van evenementen die passen bij het karakter van Lansingerland.
- Samen met inwoners en ondernemers een gebiedspromotieplan op te stellen.
- Het promoten van fietsroutes en die te voorzien van picknicksets, watertappunten en servicekasjes voor fietsers-met-pech.
- Aan storytelling te gaan doen en daarvoor Lansingerlanders uit te nodigen digitaal te delen waar ze trots op zijn en wat ze mooi vinden (naar voorbeeld van Rotterdam⁵).

Integratie: 'Stedebouwkundig gezien is voor integratiekwesties juist het kleinschalige niveau bepalend: in hoeverre is voorzien in ontmoetingsplekken op straat- en huizenblokniveau? Zijn er kleinschalige structuren aanwezig die sociaal en functioneel gemeld zijn? Vanuit sociaal-geografisch onderzoek weten we dat het samenleven van verschillende sociale en culturele groepen niet zozeer plaatsvindt op het niveau van hele woonwijken, maar juist veel kleinschaliger: in de straat en in het huis tegenover of naast je.'

Prof.dr. Ilse Helbrecht – Humboldtuniversiteit Berlijn (uit BPD magazine no. 4 –najaar 2016)

2.3 Passende voorzieningen

Onze dorpen hebben van oudsher geïnvesteerd in eigen voorzieningen. Met de groei van het aantal inwoners is het voorzieningenniveau alleen maar gegroeid. Toch heeft Lansingerland niet alles zelf in huis. Door de nabijheid van de steden Delft, Rotterdam en Zoetermeer en de goede vervoersverbindingen zijn onze inwoners voor met name de culturele voorzieningen gericht op het aanbod in deze steden. Zonder te hoeven concurreren met dit aanbod, zien wij voor Lansingerland ruimte voor een uitgebreider voorzieningenaanbod, dat onze kernen aantrekkelijker maakt als verblijfsplek en - op loop- of fietsafstand - meer ontspanningsmogelijkheden biedt voor onze inwoners.

Hippe plekken

Een levendige gemeente heeft verblijfplekken nodig waar mensen elkaar ongedwongen kunnen ontmoeten. Daarom zetten wij ons in voor:

- Autovrije dorpscentra die zich ontwikkelen tot 'places to be'.
- Het Annie M.G. Schmidtpark als een stadspark met mogelijkheden om te sporten en mogelijkheden voor culturele programmering.
- Een cultuurcluster in Bleiswijk en een in Berkel en Rodenrijs waarin ruimte is voor een bibliotheek, al dan niet met filmhuis of klein theater en voor horeca.
- Een 'cultuurfabriek' in Bergschenhoek, die een oefen- en ontmoetingsplek wordt voor leerlingen, talenten en organisaties.

Met slimme combinaties van maatregelen kom je tot win-win situaties. Met waterberging speel je in op de klimaatverandering: je vangt een teveel aan water op

⁵ Het verhaal van de stad <https://www.hetverhaalvandestad.nl/thema/de-stad/>

bij extreme regen en je maakt de stad koeler bij extreme hitte. Als je het met groen combineert, faciliteer je recreatie.

Hanneke Kruize – RIVM-onderzoeker.

<http://www.platformstad.nl/ingredienten-gezonde-stad/>

Cultuur ontdekt

In cultuur wordt de historie van de gemeente weerspiegeld en de manier van samenleven. Mensen vinden er ontspanning en betekenis. Cultuur draagt bij aan de juiste balans tussen inspanning en ontspanning. Daarom vindt de ChristenUnie het belangrijk dat kinderen zich leren uitdrukken in muziek, dans en creativiteit en dat anderen kunnen deelnemen en kennismaken met cultuur. We zetten we ons in voor:

- Ondersteuning van cultuur in de breedte door middel van subsidies.
- Stimulering van samenwerking tussen onderwijs en culturele verenigingen.
- Het faciliteren van een cultuurhuis/atelier in elk dorp.
- Een kwartiermaker en een cultuurplatform met lokale deelnemers voor lokale programmering.
- Deelname van kinderen van minima aan cultuur.

Werken met kunst en cultuur draagt bij aan de preventie van zorg, stimuleert participatie en helpt mensen bij zingeving.

<https://www.movisie.nl/artikel/verbinding-tussen-kunst-cultuur-sociale-domein-wordt-steeds-belangrijker>

Bibliotheek als huiskamer

De bibliotheek is in Lansingerland een speler op cultureel vlak en in het sociaal domein. Wij vinden dat de bibliotheek alle wettelijke taken moet uitvoeren en in het cursusaanbod of de culturele programmering iets te bieden moet hebben voor iedereen. Zowel voor inwoners die onze taal niet van huis uit spreken, als voor mensen die niet kunnen lezen of schrijven, als voor mensen die op zoek zijn naar culturele ontmoeting of debat. Wij zien ruimte voor:

- Een bibliotheekvestiging in elke dorpskern, die een functie heeft als huiskamer van het dorp, een leeszaal biedt en een beperkte of uitgebreidere programmering van activiteiten en cultureel aanbod.
- Een bibliotheek-nieuwe-stijl in Berkel en Rodenrijs, die de wettelijke taken aanbiedt en de spil vormt in een cultuurcluster.

Sport aan de basis

Sport is net als cultuur een middel om mee te doen in onze samenleving en te investeren in weerbaarheid en veerkracht van onze inwoners. Onze gemeente heeft mooie faciliteiten voor binnen- en buitensport. De ChristenUnie vindt dat iedereen die dat wil daarvan gebruik moet kunnen maken. Wij zetten ons in voor:

- Stimulering van sport door goede sportvoorzieningen voor betaalbare prijzen.
- Samenwerking tussen onderwijs en sportverenigingen.
- Programma's van sportverenigingen voor senioren en specifieke doelgroepen zoals reïntegratiekandidaten, eventueel in samenwerking met sportfysio.

- Komst van een verbinder/buurtsportcoach die zorgt voor een toename van de sportdeelname door kwetsbare of risicogroepen.
- Garantie dat kinderen van minima mee kunnen sporten.

Onderwijs en andere chillplekken

De jeugd heeft de toekomst. Maar de jeugd bouwt zijn toekomst op een andere manier dan de ouders. De ChristenUnie vindt dat er voor onze jongeren ruimte moet zijn om zich te ontwikkelen tot zelfstandige jonge mensen en dat de samenleving hen zowel grenzen moet aangeven als ruimte moet laten om hun talenten te ontdekken en te plooiën. Wij vinden het belangrijk dat:

- Er voldoende diversiteit in onderwijs en kinderopvang is, zodat ouders kunnen kiezen voor een school of organisatie die past bij hun kind en aansluit bij hun eigen identiteit en opvoedingsidealen.
- Een laagdrempelig inloophuis georganiseerd wordt waar jongeren terecht kunnen met hun vragen. (zoals Tejo in Goes⁶)
- Jongerenwerkers zichtbaar zijn en aanspreekbaar voor onze pubers.
- Jongeren chillplekken hebben waar ze elkaar kunnen ontmoeten zonder de buurt tot last te zijn.
- Jongeren worden gestimuleerd actief deel te nemen aan sport of cultuuractiviteiten.
- Jongeren actief betrokken worden bij onderwerpen over hun toekomst of rond specifieke onderwerpen, bijvoorbeeld in een Jongerenraad, eventueel in samenwerking met Missing Chapter.

⁶ <http://www.tejo.be/hoe-wij-je-helpen> Een initiatief uit België. Tejo staat voor: therapeuten voor jongeren.

3. BETROUWBARE OVERHEID

Goed bestuur, integer leiderschap en een open houding

✓ Herkenbaar

Bij de ChristenUnie staat niet de overheid of de markt centraal, maar de samenleving. We verwachten niet alles van de overheid, maar ook niet van de markt. We zien de overheid en de samenleving waar het kan als bondgenoten om ervoor te zorgen dat Lansingerland een gezonde en aantrekkelijke gemeente is voor de inwoners en ondernemers.

Tegelijk heeft de gemeente als eerste overheid een aantal belangrijke taken die niet aan anderen overgedragen kunnen en mogen worden. De overheid is verantwoordelijk voor de veiligheid van de inwoners, voor de ruimtelijke ordening en voor de zorg- en ondersteunende taken die sinds de decentralisaties door de gemeente worden uitgevoerd.

Wij streven ernaar dat de overheid rechtvaardig is in de afweging en besluitvorming. Daar waar mensen het alleen niet redden en de kracht en de mogelijkheden van de samenleving tekort schieten, is de overheid het vangnet. Niet uit liefdadigheid, maar uit gerechtigheid: de overheid moet recht doen aan de kwetsbaren in onze samenleving en zorgen voor bestaanszekerheid: elk mens is waardevol.

#Fris

De overheid stoeit met de rol die de inwoner pakt en de samenredzaamheid die de samenleving laat zien. Tegelijkertijd staat het vertrouwen in de overheid onder druk. Zowel inwoners als de politiek ervaren een kloof tussen de gemeentepolitiek en datgene wat inwoners doen en beleven. De ChristenUnie wil deze kloof dichten. Wij zien dat een energieke samenleving niet zozeer behoeft heeft aan minder overheid, maar aan een andere overheid.

Door gebrek aan visie gaat het volk ten onder, een keur van raadgevers brengt het tot bloei.
Spreuken 11:14

Wij vinden het belangrijk dat er aandacht is voor goed bestuur en integer leiderschap. Wij vinden ook dat de overheid ruimte moet geven aan initiatief vanuit de samenleving. We kiezen voor een overheid die meer met een open blik naar de buitenwereld kijkt, flexibel is en opvattingen uit de samenleving niet persé in een systeem probeert te vatten. Een overheid die verbinding zoekt met de samenleving.

3.1 Rechtvaardig en betrokken

Een sterke samenleving is niet vanzelfsprekend ook een veilige omgeving of een geordende gemeenschap. De taak om ordening aan te brengen en regels op te stellen ligt bij de overheid. Net als de opdracht om te zorgen voor bestaanszekerheid voor de meest kwetsbaren en op te komen voor de zwakken in de samenleving.

Boven haar column stond een prachtige kop: 'De zekere mens is een dwaler.' Het verwoordt de paradox waar ook Kremer over sprak: om onzekerheid in hun leven te kunnen omarmen, hebben mensen zekerheid van bestaan nodig. Om te kunnen dwalen, twijfelen, gokken, genieten, falen, om iets te durven, om echt ten volle te leven, is het gevoel van diepe

veiligheid een voorwaarde. 'Ergens weten we dat allang', zei Kremer. 'Dat is waarom we een verzorgingsstaat hebben opgericht.' Het is tijd dat politici onze vangnetten gaan herstellen. Zonder geborgenheid kunnen we niet ademen.

<https://www.volkskrant.nl/opinie/het-is-tijd-dat-politici-onze-vangnetten-gaan-herstellen~a4506143/?hash=85e7efcb75f6729b243aacb8484befc10a174543>

✓ **Geen armoede in Lansingerland**

Voor wie geen inkomen heeft, zorgt de overheid, zo lang als dat nodig is voor bestaanszekerheid. Uit onderzoek blijkt dat financiële problemen andere problemen overheersen. Daarom krijgt het oplossen van financiële problemen prioriteit en zetten we ons ervoor in dat armoede in Lansingerland niet voorkomt. Wij willen aandacht voor:

- Focus op betaald werk als beste optie voor een financieel beter perspectief.
- Vrijwilligerswerk, wanneer betaald werk (nog) geen optie is.
- De mogelijkheid om Nederlands te leren spreken, lezen en schrijven voor analfabeten en laaggeletterden.
- Samenwerking met (semi-)overheden, woningcorporatie en verzekeringen om problematische schulden te voorkomen of op te lossen.
- Het voorkomen van huisuitzetting en dakloosheid.
- Ruimte voor de samenleving om om te zien en verantwoordelijkheid te nemen voor de armen onder ons.

In de Bijbel (Leviticus 25) wordt gesproken over sabbatsjaren en jubeljaren. Het jubeljaar voorkwam dat mensen de rest van hun leven afhankelijk van iemand bleven, eindeloos lang in de schulden zaten of voor altijd hun familiegrond kwijtraakten.

Armoede mag je niet erven

Uit onderzoek blijkt dat armoede vaak doorgegeven wordt aan een volgende generatie. We willen deze spiraal van armoede doorbreken.

- Voor kinderen is een 'kindpakket' beschikbaar, zodat ze gewoon mee kunnen doen met sport, spel en cultuur.
- Jongeren uit de schulden halen krijgt prioriteit, bijvoorbeeld door overname van schuld in ruil voor een tegenprestatie (zoals het Perspektieffonds in Den Haag/Heerlen/Delft⁷).
- Informeren van jongeren over gezond financieel gedrag.

Nieuwkomers blijven

Mensen met een verblijfsstatus bouwen in Nederland aan hun (nieuwe) toekomst. De ChristenUnie vindt dat er een gedeelde verantwoordelijkheid ligt bij de nieuwkomers en de samenleving om zo snel mogelijk en zo goed mogelijk te integreren in Lansingerland.

⁷ Jongerenperspektieffonds

<http://ris.delft.nl/document.php?m=1&fileid=345994&f=ba41677758696169acdaf24031ea11df&attachment=0&c=65344>

- Minder vrijblijvend integratiebeleid door vanaf de start in onze gemeente de statushouder te blijven volgen.
- Meer aandacht voor (vrijwillige) taallessen bij de bieb.
- Stevige rol van Vluchtelingenwerk voor de formele aspecten van de begeleiding.
- Een maatje voor elk huishouden voor integratie in onze samenleving
- Focus op duurzame arbeidsdeelname.
- Oog voor psychische nood en trauma's.
- Voor jonge nieuwkomers is het volgen van een opleiding en behalen van een diploma belangrijker dan zo snel mogelijk aan het werk te gaan.

"Nieuwkomers hebben mensen om hen heen nodig die ze aan de hand nemen en op wie ze kunnen vertrouwen." – Simone Kennedy

https://intranet.christenunie.nl/l/library/download/fZJphXmrl3QU_a_8CgNSE4ymRQ1F0mFCV2/definitieve+versie+-+themamagazine+opvang+en+integratie+van+vluchtelingen+-+sieds+elze+sennema+en+herman+smits.pdf?format=save_to_disk&ext=.pdf

✓ **Veiligheid maken we samen:**

Een gevoel van veiligheid is een basisbehoefte voor elk mens. Een dak boven het hoofd en een buurt waar je je vertrouwd en veilig voelt horen daarbij. Een veilige omgeving maken we samen. Het succes van buurtpreventie in een aantal woonwijken en het effect van Parkmanagement op bedrijventerreinen onderstrepen dat. Wij denken dat deze initiatieven passen bij de samenleving van vandaag en morgen, waarin we samen verantwoordelijkheid dragen voor ons welzijn. Daarom zetten we in op:

- Ondersteuning en uitbreiding van buurtpreventie.
- Verankering van het politiebureau in Lansingerland.
- Eigen parkmanagement op elk bedrijventerrein.
- Oppakken van overlast in samenspraak met jongeren en jongerenwerkers.
- Het opstellen van een veiligheidsplan en de prioritering in samenwerking met inwoners
- Het verhalen van de kosten van vandalisme op de daders en regelmatige publicatie van de vandalisemeter met de resultaten van kostenverhaal en van de omvang van de schade ten gevolge van vandalisme.

3.2 Dienstbaar en eager

De gemeente is als eerste overheid een professionele organisatie, die er is 'ten dienste van' de inwoners en ondernemers. In een samenleving die verandert, veelkleurig is, mondig en internationaal, verwachten wij van de gemeentelijke organisatie meer dan een dienstverlenende houding. We rekenen op betrokken medewerkers die specialist blijven in hun vakgebied, niet wezensvreemd zijn op andere beleidsterreinen, die buiten de lijntjes durven denken als daar -een deel van- de oplossing ligt, met inwoners en organisaties meedenken en op zoek gaan naar mogelijkheden als zich kansen voordoen

Bereikbaar en servicegericht

Een dienstbare gemeente is een gemeente die bereikbaar is voor haar inwoners en in alles er op gericht is de vragen van de inwoners maximaal te faciliteren.

Om dat te bereiken, vindt de ChristenUnie dat er aandacht moet zijn voor:

- Goede telefonische bereikbaarheid buiten kantoortijden.
- Slim gebruik van social media.
- Afspraak is afspraak.
- Voorkomen van het 'kastje naar de muur'-gevoel door één contactpersoon, ook wanneer onderwerpen door verschillende afdelingen behandeld worden.
- Communiceren en informeren gebeurt op tijd, duidelijk en in heldere taal.
- Gebruik van de zogeheten klantreis⁸ voor vereenvoudiging en verduidelijking van procedures en vermindering van regeldruk.

We zoeken de inwoners op

De afstand tussen de overheid en de inwoners is groot. Inwoners ervaren de gemeente vaak als afstandelijk of ver weg. Initiatieven, zoals de dorpsdialogen, het levensloopgesprek en hoorzittingen laten echter zien dat mensen wel bereid zijn mee te denken over onderwerpen die hen raken. De overheid moet het initiatief nemen en inwoners actief opzoeken.

- Er komen inloopsprekuren en dialogen op thema's.
- Elke kern heeft een kernwethouder met maandelijks een spreekuur.
- Bij nieuwe bestemmingsplannen wordt de buurt actief betrokken, het gaat tenslotte om hun eigen omgeving. Dit vooruitlopend op de nieuwe Omgevingswet. De politieke processen vinden (zoveel mogelijk) in de openbaarheid plaats.
- Wijken krijgen meer eigen mogelijkheden en eigen budget om keuzes te maken die passen bij de wijk.
- Inwoners worden uitgedaagd om meer gebruik te maken van de 'Right to Challenge' wanneer ze taken van de overheid over willen nemen.

Het leven praat als het ware terug. De leerlingen observeren, luisteren, discussiëren en schrijven dit vervolgens op. Zou dit principe van vroeger, bijna 2000 jaar geleden, ook vandaag kunnen gelden? Dat het leven terugpraat en dat het dus de moeite waard is om erbij stil te staan? Dat het belangrijk is tijdens dit stilstaan te reflecteren op wat het leven ons te zeggen heeft?

Groenlezing Prof.dr. Gabriël Anthonio

Heldere communicatie

Communicatie is meer dan ooit beeldbepalend voor het functioneren van de overheid. Informatie moet up-to-date zijn en wanneer de gemeente communiceert of informeert moet dat duidelijk zijn en begrijpelijk geformuleerd. We vinden het belangrijk dat:

- De gemeente actief gebruik maakt van social media en up to date geïnformeerd is over alles wat relevant is voor onze gemeente, of speelt in Lansingerland.
- Lansingerland inspeelt op de actualiteit en informeert proactief via social media.
- De communicatie duidelijk, eerlijk, open, informatief, to the point, tijdig en eigentijds is.

⁸ Klantreis: de reis langs organisaties en diensten die een persoon aflegt nadat hij een (levens-) gebeurtenis heeft meegemaakt <https://www.kinggemeenten.nl/kenniscentrumdienstverlening/klantreizen>

- Alle informatie duidelijk is en waar nodig de ruimte en de regels schets waarbinnen ontwikkelingen mogelijk zijn.

We staan open voor nieuwe inzichten

Een gemeentelijke overheid staat midden in de maatschappij, maar met eigen taken en verantwoordelijkheden. Voor de ChristenUnie hoort daar een coöperatieve houding bij waarin de overheid open staat voor nieuwe ideeën, of een andere benaderingswijze van problemen van medewerkers en gesprekspartners. Dat kan wanneer:

- Medewerkers hun vakkennis bijhouden.
- Het gemeentehuis één dag per jaar gesloten is, zodat alle medewerkers die dag 'in het veld' aan de slag kunnen bij een organisatie of instelling binnen de gemeente.
- Vertrouwen de basishouding is.
- Er ruimte is voor creatieve denkers met een frisse blik of kritische benadering.
- Stagiaires; studenten, afstudeerders en leerlingen uit het voortgezet onderwijs op elke afdeling welkom zijn om kennis op te doen en tips achter te laten.
- Trainees de kans krijgen praktijkervaring op te doen en hun kennis en ideeën te delen.
- Bestuur en medewerkers open staan voor initiatieven van onze inwoners en de gemeente activiteitensubsidies beschikbaar stelt voor ideeën in de opstartfase.

3.3 Zelfbewust en gedreven

In zijn korte bestaan is Lansingerland uitgegroeid tot een gemeente die meetelt. De omvang van de gemeente, de centrale ligging in de Metropoolregio, de bestuurlijke contacten in de samenwerkingsverbanden met de buurgemeenten en de aanwezigheid van de Greenportsector dragen bij aan een positief beeld van onze gemeente. Dankzij de internationale bedrijvigheid en met name de belangstelling vanuit China heeft de gemeente een rol bij de positionering van het bedrijfsleven en bij de versterking van Oostland als innovatieve Greenportregio.

Robuust financieel beleid

Lansingerland is, na een aantal moeilijke financiële jaren, weer 'in control'. We moeten alert blijven dat onze schuld niet groter wordt en dat we duurzame, toekomstgerichte keuzes maken bij de besteding van onze middelen. Keuzes die ten goede komen aan de samenleving. Wij hanteren in onze afweging daarom de volgende uitgangspunten:

- Doelgerichte subsidies mogen geen sluitpost zijn in het financieel beleid.
- Voorzieningen voor sport, cultuur en welzijn blijven voor onze inwoners betaalbaar.
- We zijn zuinig waar het moet, maar gul waar het kan.
- Begrotingsoverschotten gaan niet automatisch naar de algemene reserve, maar kunnen ook worden gereserveerd voor blijvende projecten.

✓ **Regeren is vooruitzien**

Inmiddels ligt Lansingerland midden in de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag, de Metropoolregio. Voor opschaling of verdere fusie naar een nog grotere gemeente is geen noodzaak. Wel werkt Lansingerland, als gelijkwaardig partner, binnen de regio actief samen met andere gemeenten. Wij vinden het belangrijk dat:

- Lansingerland samenwerkt met andere gemeenten in de regio, met name in Oostland.
- Lansingerland een zelfstandige gemeente blijft.
- Onze gemeente zijn geografische ligging en unieke positie in de Metropoolregio benut.
- Onze gemeente bij toekomstige ontwikkelingen rond de verstedelijking opnieuw kiest voor organische groei, gemixte wijken en inzet op versterking van de identiteit.

NAWOORD

In dit verkiezingsprogramma heeft u kennis kunnen nemen van onze kijk op de samenleving, onze verwachtingen en onze aandachtspunten bij de ontwikkelingen van onze gemeente. Ons verkiezingsprogramma is geen droge opsomming van doelen die wij willen realiseren, of punten waarop we willen scoren, maar een visie op de toekomst en een beschrijving van zaken waar wij ons de komende jaren concreet voor willen inzetten.

Onze ambities liggen niet alleen op korte termijn en we roepen niet voor de bühne. We willen in al onze overwegingen en besluiten bouwen aan een gezonde balans, een evenwichtige samenleving waarin ruimte is voor diversiteit, creativiteit en veelkleurigheid.

We bouwen voort op onze overtuigingen en geven uitvoering aan het 'rentmeesterschap'. Daarom investeren we in de toekomst. We leggen de rekening voor ons gedrag niet bij de toekomstige generaties, maar wegen de belangen van nu af tegen de consequenties van onze keuzes voor morgen.

Als christenen in de politiek beseffen we dat de toekomst van onze gemeente afhangt van de zegen van God. In dat vertrouwen willen wij ons ook de komende periode inzetten voor Lansingerland en we vragen daarbij uw steun en gebed.

ChristenUnie Lansingerland

1. Kees-Willem Markus
2. Ankie van Tatenhove
3. Jurjen Dieleman
4. Paul Lieverse
5. Matthijs Lems
6. Arjen Hofman
7. Annette Molenaar
8. Leny van Leeuwen
9. Jaap van Lien
10. Lenneke Maasland
11. Jim Roos
12. André Nieuwlaat
13. Gerard van der Beek
14. Wim de Roos
15. Wouter Vroegindeweyj
16. Bendiks Kuipers
17. Jan Voshol
18. Liesbeth Lieverse
19. Klaas van Schie
20. Henk Sonneveld
21. Dick Stolk
22. Mieke Vermaas
23. Annigje Gille
24. Paul de Wit
25. Sybe Stavorinus
26. Jan den Uil